

Sygn. akt I CSK 912/22

POSTANOWIENIE

Dnia 21 stycznia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Agnieszka Piotrowska

w sprawie z powództwa B. R.
przeciwko E. G.
o ochronę dóbr osobistych,
na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 21 stycznia 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 28 lipca 2020 r., sygn. akt V ACa [...],

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej pozwanej do rozpoznania,

2) zasądza od pozwanej na rzecz powódki koszty postępowania kasacyjnego w kwocie 2160 (dwa tysiące sto sześćdziesiąt) zł

3) przyznaje ze środków Skarbu Państwa (Sądu Apelacyjnego w [...]) na rzecz adwokata M. S. kwotę 2070) zł powiększoną o należny podatek od towarów i usług z tytułu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 31 maja 2019 r. Sąd Okręgowy w W. zasądził od pozwanej E. G. na rzecz powódki B. R. kwotę 20 000 zł. z odsetkami ustawowymi

za opóźnienie z tytułu zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych powódki; zobowiązał pozwaną do nadania, w terminie 14 dni od uprawomocnienia się wyroku, listem poleconym zaadresowanym do Szpitala [...] sp. z o.o. w W., Kliniki [...] w W. i Centrum Medycznego [...] w W. oświadczenia, podpisanego przez pozwaną imieniem i nazwiskiem, o treści: „Przepraszam Panią dr n. med. B. R., że bezprawnie zamieszczałam nieprawdziwe i zniesławiające wpisy na portalach internetowych <https://www.ranking.abczdrowie.pl>, <https://www.facebook.com> oraz w opiniach Google. Wyrażam ubolewanie i żal, że informacje te doprowadziły do naruszenia jej dobrego imienia, jak również podważyły jej wiarygodność i zaufanie na gruncie osobistym i zawodowym.”; oraz oddalił powództwo w pozostałej części. Wyrokiem z dnia 28 lipca 2020 r. Sąd Apelacyjny w [...] oddalił apelacje obu stron od tego orzeczenia. Powódka wniosła skargę kasacyjną, opierając wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania na przyczynie kasacyjnej objętej art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia przysługującym od prawomocnych orzeczeń sądu drugiej instancji, służącym ochronie interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni i stosowania prawa, wkład Sądu Najwyższego w rozwój orzecznictwa i nauki prawa oraz eliminowanie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu nieważnym lub orzeczeń oczywiście niezgodnych z prawem. Stosownie do 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania w razie wykazania przez stronę, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Z punktu widzenia funkcji oraz założeń skargi kasacyjnej jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia, rolą „przedsądu” jest wstępna selekcja skarg pod kątem spełniania wymienionych wyżej kryteriów (przyczyn kasacyjnych) kwalifikujących skargę do jej przedstawienia Sądowi Najwyższemu w celu merytorycznego rozpoznania.

We wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania pozwana wskazała, że jest ona oczywiście uzasadniona ze względu na rażące naruszenie i błędną wykładnię przez Sąd drugiej instancji art. 23 k.c. w zw. z art. 24 k.c. oraz art. 10 ust. 1 i 2 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej protokołem nr 2 (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 z późn. zm.), a także art. 60 k.c. i art. 61 § 1 k.c. w zw. z art. 9 ust. 1 i 2 oraz art. 16 i art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 849 z późn. zm.). Według skarżącej, prawidłowo przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe, umożliwiające jej wykazanie braku bezprawności działań oraz prawidłowe ustalenie zakresu związania prawomocnym wyrokiem skazującym Sądu Rejonowego w W. z dnia 5 czerwca 2019 r. powinny prowadzić do uznania, że wypowiedzi pozwanej odnoszą się do zdarzeń rzeczywistych. Pozwana dokonała wartościującego osądu postępowania powódki, którego prawdziwość nie podlega dowodzeniu, zaś proporcjonalność ingerencji w sferę dóbr osobistych powódki zależy od istnienia wystarczającej podstawy faktycznej dla takiej wypowiedzi, która to podstawa istniała, internetowe wpisy przypisane pozwanej miały ponadto na celu ochronę istotnego interesu społecznego.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania na jej oczywistej zasadności nakładało na skarżącą powinność wykazania kwalifikowanej postaci naruszenia konkretnych przepisów prawa materialnego lub procesowego, naruszenia dostrzegalnego *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby zagłębiania się w szczegóły sprawy lub dokonywania jej poszerzonej analizy. Podkreślić też należy, że zgodnie z powszechnie aprobowanym w orzecznictwie i nauce prawa poglądem, o przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje *per se* nawet oczywiste naruszenie konkretnego przepisu, lecz jego skutek polegający na wydaniu oczywiście nieprawidłowego orzeczenia, które nie może się ostać (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 r., Nr 13, poz. 230).

Skonfrontowanie argumentacji przedstawionej we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania z uzasadnieniem zaskarżonego wyroku wskazuje, że pozwana nie spełniła tych wymagań. Nie ma podstaw do przyjęcia, że zaskarżone orzeczenie jest oczywiście wadliwe wskutek błędnego określenia zakresu związania wydanym w postępowaniu karnym prawomocnym wyrokiem skazującym pozwaną za popełnienie na szkodę powódki przestępstwa z art. 212 § 1 k.k. w zw. z art. 212 § 2 k.k. Zgodnie z art. 11 k.p.c. ustalenia zawarte w wydanym w postępowaniu karnym prawomocnym wyroku skazującym za popełnienie przestępstwa wiążą sąd w postępowaniu cywilnym co do faktu popełnienia przestępstwa. Prejudycjalność wyroku karnego oznacza, że sąd rozpoznający sprawę cywilną jest związany ustaleniami faktycznymi i ocenami prawnymi sądu karnego, które w sprawie cywilnej nie mogą być obalone ani pominięte. Sąd w postępowaniu cywilnym związany jest zatem ustaleniami zawartymi w sentencji wyroku skazującego co do popełnienia przestępstwa i jego kwalifikacji, a więc uwzględniającymi znamiona przestępstwa, za popełnienie którego pozwany został prawomocnie skazany (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 10 lipca 2013 r., V CSK 393/12, niepubl., z dnia 9 kwietnia 2015 r., II CSK 363/14, niepubl., z dnia 23 czerwca 2017 r., I CSK 614/16, niepubl.)

Odnosząc się do podniesionych w apelacji pozwanej zarzutów dotyczących podstawy faktycznej, Sąd Apelacyjny powołał się zatem zasadnie na wiążącą w postępowaniu cywilnym moc wyroków: Sądu Rejonowego w W. z 5 czerwca 2019 r. i Sądu Okręgowego w W. z 8 stycznia 2020 r., zgodnie z którymi pozwana została prawomocnie skazana w wyniku uznania jej za winną tego, że w okresie od dnia 22 grudnia 2016 r. do dnia 30 września 2017 r. w W., działając w krótkich odstępach czasu z góry powziętym zamiarem, za pomocą środków masowego komunikowania pomawiała B. R. o postępowanie i właściwości, które mogły ją poniżyć w opinii publicznej i narazić na utratę zaufania potrzebnego dla wykonywania zawodu lekarza o specjalizacji ginekolog – położnik (art. 212 § 1 k.k. w zw. z art. 212 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.). W świetle ustaleń opisanych wyroków sądów karnych oraz wiążących Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym ustaleń faktycznych poczynionych w niniejszej sprawie (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), treść komentarzy publikowanych przez pozwaną zarówno w okresie objętym opisanymi

wyrokami karnymi, jak i poza tym zakresem, była co do zasady tożsama i koncentrowała się na dwóch głównych zarzutach pozwanej wobec powódki: że powódka wykonywała badania ultrasonograficzne przy użyciu metody Dopplera pulsacyjnego bez wymaganych uprawnień i certyfikatów oraz że spowodowała śmierć zarodka pozwanej. Skarżąca nie przedstawiła przekonującej argumentacji kwestionującej ocenę Sądów orzekających, że działania pozwanej ze względu na formę, częstotliwość oraz intensywność wykraczały poza ramy dozwolonej i rzeczowej krytyki i jako takie godziły w dobra osobiste powódki. Miały one charakter bezprawny oraz stanowiły przejaw szykany, ponieważ nie zostały podjęte w celu ochrony uzasadnionego interesu społecznego, lecz w celu zdyskredytowania powódki jako lekarza. Skarżąca nie wykazała zatem, że skarga jest oczywiście uzasadniona.

W tym stanie rzeczy orzeczono, jak w sentencji, opierając rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego na rzecz przeciwnik skargi, który wniósł odpowiedź na skargę na podstawie art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. oraz § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 5 w zw. z § 8 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 8 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1800 z późn. zm.). O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skarżącej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym orzeczono na podstawie § 16 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 8 pkt 5 w zw. z § 14 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 14 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (tekst jedn.: Dz. U. z 2019 r. poz. 18).